

САВРЕМЕНА СРПСКА ДРАМА 1, Београд 1998.

1.

Миладин Шеварлић: Господин министар

Писац слика типску ситуацију: очекује се долазак значајне личности – министра, који је потекао из те средине... Збивање у Шеварлићевој комедији смештено је у доба јављања вишепартијског система у Србији, у време навикавања на демократију и одвикавања од стеге једноумља... Представници месне власти врло добро познају свога некадашњег суграђанина, знају му слабости и мане и спремни су да их искористе. Када се сазна да господин министар неће доћи, да је у међувремену пао са положаја, локални властодршци наставиће, осокољени и бројчано ојачани женама сумњивог владања, своје “политичко ангажовање”.

2.

Јелица Зупанц: Недовршена симфонија

Радња ове драме догађа се у Бечу, тридесетих година нашег века. Алма Марија Шиндлер... као да је састављена од неколико различитих особа. Једна од њих жели да влада мушкарцима, друга да им се потчини, трећа настоји да буде брижна мајка, четврта има уметничке склоности, пета прагматичне поступке спасавања живота пред надирућим фашизмом који осваја Аустрију; као у каквом каледоскопу, Јелица Зупанц ствара сцене у којима се увек изнова приказује неко другачије Алмино лице. А сваки од тих ликова занимљив је и садржи све неопходне карактеристике за нијансирано сликање психолошких стања и промена у Алмином бићу.

3.

Владимир Ђурић Ђура: Гробље мачака (драма с прологом и епилогом, за двоје глумаца и мачку)

Ђурић се бави стереотипима градског фолклора, судбинама малог криминалца и водитељке специфичне телевизијске емисије Мрежасте снови. Поштујући иконографију криминалистичког жанра и доследно водећи драму по задатим принципима, Ђурић гради текст у коме можемо препознати цитате и истовремено уживати у њиховом ироничном сенчењу... Елем, Ђурић нам представља судбину несрећног Томе, криминалца по невољи, коме је ‘игру наместио’ пријатељ. Тома је чамио у затвору, а подмукли друг приморао је Томину девојку да живи с њим, Љубивојем. После изласка с робије, Тома се свети мрскоме Љубивоју и испуњава дуг части. Налази своју девојку и њих двоје одлазе.

4.

Мирољуб Недовић – Рики: Тамни вилајет (дум-дум анти басна)

Недовић у три сегмента слика стање у коме су се нашли ратници. Иако су тројица бивших бораца, Љуба, Пиги и Крле, на различите начине осујећени ратом, њихова заједничка потресна и болна судбина је извесна. Они нису само физички хендикепирани – далеко је погубнији њихов ментални распад. Суочавање са силама зла у рату оставља трајне последице; повратак у мирнодопско стање, за Недовићеве ратнике, јесте продужавање агоније у којој су се обрели... До суштине сваке приче долази се најкраћим путем, у коме реплике делују синхроно с акцијом.

5.

Драгана Абрамовић: Јавор на шинама (Чудан воз текст луткарске представе за децу)

Реч је о драмском тексту који позива на маштање, на радост игре, а који није лишен неопходне васпитне димензије. Драгана Абрамовић пише о заљубљеном Јавору: ово лепо дрво заљубљено је у Кукавицу. Љубав је једнострана и неузвраћена; Кукавица само покатак дође до Јавора из себичних разлога. Кукавица није научила да воли и та околност наводи трећег јунака игре, Тутутка, да се упусти у низ занимљивих путовања, на којима ће од разних саговорника постепено сазнавати и откривати шта су то лепота пријатељства и љубав. Напомена: текстови о драмама преузети из поговора Радомира Путника.

САВРЕМЕНА СРПСКА ДРАМА 2, Београд 1998.

1.

Александар Поповић: Трка с временом (Десет ТВ спотова под драмским бременом)

Мали људи, локални типови с периферије, из полусвета или из суседства, какве знамо из ранијих Поповићевих комада, овде су се преобразили у савремене мешетаре и бизнисмене... У њиховом свету, а то је свет у којем и сами живимо, без обзира колико то заиста примећујемо, све је само једна сулуда гротеска. Све је изокренуто и изобличено, сва су мерила померена. То је земља чуда, и то је време чуда, на наш, заошијани, балкански начин.

2.

Слободан Стојановић: Кућа на брду

Од рата и револуције прошло је двадесетак година, време довољно за спровођење многих судбоносних рачуна. На матрици распада породице, сукоба оца и синова, те симболичке слике потапања села и прекопавања гробова, покрећу се темељна питања о части и смислу жртвовања, манипулацији људском чашћу, свде се животни рачуни синова и оца на крају пута, прави се биланс промашених живота, на средокраћу између вере у идеале и стварности, која са том вером уме да се цинично поигра, па се, чак, чини се, са закономерношћу њоме цинично поиграва.

3.

Драган Томић: Слава

Шлогирани, самртни Титов генерал, Митар Дрен, лежи у свом великом, пустом генералском стану. Чува га, послата из војне болнице, докторка Весна, избеглица из Хрватске. Долази Ненад, генералов унук, млади београдски пацифиста. Затим Голуб, Ненадов стриц и генералов син, командант “Српске гарде”, са хрватског ратишта, те, најзад, Маја, телевизијска водитељка и Ненадова девојка... Савремена драма, која се бави догађајима или рефлексом догађаја с почетка деведесетих година у Југославији, писана без историјске дистанце... На сведеном драмском простору, Томић успева да односима и сукобима јунака покаже драматичне противречности историјских збивања и да, у исто време, изгради индивидуалне, интимне сфере, у којима се сваки од ликова креће.

4.

Радомир Путник: Последњи тренуци краља Александра и краљице Драге

Краљ Александар и краљица Драга налазе се сакривени у тајној одаји двора, док атентатори вршљају наоколо, тражећи их. Драмско време индентично је преосталом времену њихових живота. За отприлике један сат драмског и реалног времена атентатори ће их наћи, те ће се њихова драмска и животна прича завршити. Ово временско поклапање доприноси драмској тензији, а преданост судбини трагичних љубавника и неуспешних краљевских супружника чини уверљивим препуштање сећањима и отвара простор за суптилно психолошко суочавање са контраверзама њиховог, већ прохујалог живота...

5.

Стеван Копривица: Дуго путовање у Јевропу (гротеска у двадесет три слике)

Прича о књазу Николи, нарцису и самодршцу, који дели шаком и капом ордење, расписује порезе, поткупљује сердаре, гуши побуне, а од њихових вођа ствара послушнике и продане душе, узима зајмове које не враћа, бави се демагошким политичким маркетингом, свађа се са Србијом и тако даље, а изнад свега жели да се представи као Европејац и да своју малу, источну деспотију на велика врата уведе у ту “Јевропу”... представља како драмско збивање чврсто ситуирано у времену, тако и ванвременску параболу о нашим механизмима власти, што нацивљују епохе и идеологије. Напомена: Текстови о драмама преузети из поговора Миладина Шеварлић а.

САВРЕМЕНА СРПСКА ДРАМА 3, Београд 1999.

1.

Миљивоје Мајсторовић: Пастур

Жанровски би се ова драма могла одредити као нека врста савремена сатирске игре ... Његов главни јунак ће из једног пасторалног и за околину атипичног окружења кренути пут интеграције у друштво, али на првом кораку он ће схватити да то друштво намећу неке нове, њему неприродне законе. Зло се... лагано увлачи у његов живот, он чини компромисе, пристаје на уступке јер верује да је сваки следећи и последњи који се од њега тражи... Његов покушај да се врати својој пасторалној прошлости бива осуђен на неуспех... Наивност се поистовећује са

глупошћу, а последица те глупости је трагедија главног јунака.

2.

Раде Радовановић: Оригинал фалсификата

Сложена драмска структура, у којој писац прати неколико, наизглед независних прича, које се догађају у временским размацима од неколико деценија. Вештим преплитањем сценског збивања, писац нас лагано упознаје са узроцима и последицама несрећног страдања удоба Информбира... Радовановић занатски тачно користи мелодрамски заплет љубавног троугла, да би потцртао трагичност страдања... Два ратна друга, из оног давног Другог светског рата, због једне жене покрећу незаустављив ланац зла.

3.

Едуард Дајч: Седморица (војсковођа) против Тебе

(друга трагедија Тебанске тетралогije) Суштински, ова драма је коментар данашњице из визуре једног савременика две епохе – античке и ове краја двадесетог века. Дајч конструише шеретску игру у којој је краљ самољубива будала, пророк лажац који се плаши сопствене жене, а ратници млохави дебелгузи који се, уплашени пророковим речима, спремају да жртвују децу, како би доакали Тебанском пророчанству и подваљују боговима, приносећи им на жртву добро обријаног мушкарца као пречасну девицу! Радња изузетно лако креће у једном правцу, да би се са подједнаком лакоћом окренула наглавце... Дајч се све време бави рушењем једног мита, истовремено упозоравајући да “Ако се ремети мит, стварност се руши цела, смисао живота наших”...

4.

Деана Лесковар: Три чекића (а о српу да и не говоримо)

Заједничка нит јунака, младих људи, није само социјална беда, већ несрећ на породична ситуација. Близанцима Алки и Уском је мајка на робији због проневера, а отац им је умро, Стаљину се мајка отровала док му је отац био на Голом отоку, Милеси је отац прерано пензионисан јер је силовао сељанку, Бајри и Грегорију је мајка умрла, а Малеш је остављен од разведених родитеља, који у својим новим породицама немају места за њега. Сви они су, наизглед, успели да се социјализују, да постану интегрални део друштва и да савладају последице својих животних трагедија. Али, све је то варка. У сусрету са представником тог новог “нормалног” света, Каћом, која потиче из срећене породице, избија сукоб и до тада најтрезвенији међу њима, Бајра, реагује неочекивано и изузетно агресивно – убија Каћу... У процесу признавања грешке страдају људи којима не преостаје ништа друго него да, како Деана Лесковар пише “вежбају да сањају оно што желе”.

5.

Братислав Петковић: Легион д'Хоннеур

Легија части је драма заснована... на имагинарном сусрету два ратна друга. Милунка Савић, командир јуришног бомбашког одељења треће чете Топличког пешадијског пука Моравске

дивизије првог позива, носилац две Карађорђевог звезде с мачевима, две Легије части, носилац француског Ратног крста са златном палмовом граном, руског Георгијевског крста, енглеског Светог Мајкла, Златних Обилић а, и капетан Благоје Петровић, командир треће чете Првог батаљона, у саставу другог Гвозденог пука књаза Михајла, такође Моравске дивизије првог позива, налазе се у једном клозету трећеразредне београдске кафане, она као чистачица, он као тек ослобођени робијаш... Људи који су своју домовину задужили, сада су на маргинама новог времена и његових, наизглед, потпуно аутистичних актера, у овом случају Танаска Топаловића, вишег официра УДБЕ... Квалитет Петковићеве драме је у томе да је она, ма колико деловала на први поглед исконструисана, уверљива управо због снажних емоција које пишчеви јунаци носе са собом.

Напомена: Текстови о драмама преузети из поговора Жељка Хубача. (Издавачи: Музеј позоришне уметности Србје и Удружење драмских писаца Србије) Владимир Ђурић Ђура Антологија ТВ драме* Богата је баштина домаће телевизијске драме и међу тим остварењима не ретко се могу пронаћи прави бисери. У сваком случају, РТС као телевизијска кућа која највише ради на производњи ових вредних радова, периодично нас обрадује са по неком антологијом тих дела. Управо се појавила пета антологија ТВ драме, коју је приредио театролог и драмски писац Радомир Путник. Раније антологије приређивали су Василије Поповић, Филип Давид, Мирослав Караулац, Бојана Андрић и Мирољуб Јевтовић. У последњој антологији налазе се следећа остварења: Извињавамо се, много се извињавамо Милана Ралета Николића, Вучари Горње и Доња Полаче Јована Радуловића, Ујед Милице Новковић, Силе у ваздуху Небојше Ромчевића, Мала шала Синише Ковачевића, Загреб-Београд преко Сарајева Јелице Зупанц и Повратак Вука Алимпића Миладина Шеварлића. Од занимљиве комедије Извињавамо се, много се извињавамо коју многи памте по маестралној улози покојног Слободана Ђурића, преко гротескно реалистичне Мале шале Синише Ковачевића или измишљене биографске драме о сусрету Иве Андрића и Милоша Црњанског у возу за Сарајево, Јелице Зупанц, све до изузетно промишљене психолошке студије грађанске породице у драми Повратак Вука Алимпића Миладина Шеварлића, нижу се остварења које би многи гледаоци волели поново да виде на свом ТВ екрану. Овакве антологије су најбољи доказ да писана реч траје најдуже и да је за драме или комедије најбоље да буду штампане. Њихова прва драмска или ТВ реализација нестане често као мехур сапунице. Зато нам је увек добродошла свака овако зналачки приређена антологија. * Антологија ТВ драме. књ. 5, Радио-телевизија Србије и Војноиздавачки завод, Београд 2002.